

29. november

Drugo zasedanje AVNOJ-a 29. 11. 1943 pomeni prelomnico tako v pogledu razvoja NOV kot tudi v pogledu odnosov s Sovjetsko zvezo oz. zahodnimi zaveznicami. V prvem primeru so bili postavljeni temelji državnosti nove Jugoslavije in konstituirani dosednji rezultati NOV. V drugem primeru pa niti SZ niti zahodne demokracije niso bile pripravljene sprejeti velike revolucionarne spremembe in dogodke, kajti na našem ozemlju so se križali interesi velesil vsaka je imela svojo računico. Vendar je 2. zasedanje AVNOJ-a udarilo pečat samobitnemu socialističnemu razvoju nove Jugoslavije. Gledano perspektivno to zasedanje pomeni tako »ne« Informbiroju, kot tudi lastno pot v socialistično samoupravljanje in neuvrščeno zunanjo politiko Jugoslavije. Zaradi tega ni samo parola, da 29. november pomeni rojstvo nove Jugoslavije.

V tej številki

- Dva dni pred dnevom republike bomo volili nove delegate delavskega sveta, člane disciplinske komisije in samoupravne delavske kontrole. Na voliščih se bomo še izrekli za sprejem temeljev srednjeročnega plana DO.

- Primerjamo kazalnike poslovanja letošnjih devetih mesecev z lanskimi in s planom

- Velik požar v sukalnici. Nikoli ne moremo predvideti, kaj je vse lahko vzrok za požar, in posledica tega je presenečenje. Kako smo na to pripravljeni in o ukrepih, da do presenečenj ne pride, preberite v prispevku ing. Franca Lesjaka

- O pogojih za pridobitev ustreznega dodatka k pokojnini

- Litijski občinski samoprispevek je Ustavno sodišče SRS razveljavilo. Ostaja vprašanje, kako slediti razvoju, da se ne bi povečal razkorak družbenega standarda med našo in ostalimi občinami. Rešitev je v uvedbi krajevnih samoprispevkov!

- Leto je okoli in pred nami je zopet inventura. Mnogi bomo sodelovali in prav je, da si osvežimo spomin z nekaj napotki v prispevku Antona Primožiča: »Letna inventura«.

- Prihodnje leto bo minilo 50 let od velike stavke slovenskih tekstilnih delavcev. Objavljamo skrajšan pregled gibanja tekstilnih delavcev od konca 18. stoletja pa do začetka novega obdobja.

- Preberite tudi drugo!*

Branko Šotra: Partizanska kolona v Hercegovini — lesorez (detajl)

SODELAVCEM IN UPOKOJENCEM

ČESTITAMO OB DNEVU REPUBLIKE, 29. NOVEMBRU!

Pred dvema pomembnima odločitvama

V sredo, 27. novembra letos so razpisane:

— volitve v delavski svet, odbor samoupravne delavske kontrole in disciplinsko komisijo, in

— referendum za sprejem temeljev srednjeročnega plana delovne organizacije za obdobje 1986—1990.

Večina potrebnih postopkov s tem v zvezi je potekala že več mesecev, pri čemer je imel sindikat

pomembno vlogo predvsem pri organiziranju javne obravnave in evidentiranju kandidatov. Določena sta končna predloga za sprejem z osebnim izjavljanjem.

Da bi bili na volitve čim bolj pripravljeni, dajemo kratko obvestilo o glasovanju na posameznih voliščih.

Na volišču bosta dve skrinjici: prva za volitve samoupravnih organov, druga za referendumske glasovnice.

Na glasovnicah za volitve samoupravnih organov bo napisano toliko kandidatov, kolikor jih volimo. Dolžnost volilca je, da obkroži številko pred kandidatom, za katerega glasuje. Dopisovanje novih kandidatov je brez pomena, ker se ne upoštevajo. **Vsi delavci volimo celotni organ (delavski svet, odbor samoupravne delavske kontrole, disciplinsko komisijo) in ne samo delegata iz svoje SDS.**

Pri glasovanju z referenduskimi glasovnicami obkrožimo besedico »za« ali »proti«.

Volitve oziroma referendum so razpisane v tednu, ki se končuje z državnimi prazniki. Običajno v tem času obseg dopustov ne poraste. Kdor pa se bo odločil za dopust ali je iz kakršnihkoli drugih vzrokov doma, bo verjetno čutil dolžnost in pripadnost svojemu kolektivu in prišel na volišče. V primeru nujne zadržanosti na dan volitev, pa lahko delavec voli tudi dan prej in naj se v tem primeru zgleda pri predsedniku volilne komisije, oziroma komisije za izvedbo referenduma, kjer mu bo prav tako omogočeno tajno glasovanje, v zapečateni ovojnici predana glasov-

nica pa bo nato predana volilnemu odboru.

Volilna komisija je za delavce posameznih organizacijskih enot določila naslednja volišča:

I. VOLIŠČE — (prostori bivšega obratovodstva) — tu bodo volili delavci čistilnice odpadkov, čistilnice, mikalnice, česalnice, predpredilnice, melanžirnice, remonta mikalnice, remonta predpredilnice in čistilna kolona predpredilnica, posluževalke in remont OE, laboratorij in vodstvo proizvodnega sektorja ter rezerva predpredilnice);

II. VOLIŠČE — (garderoba predilnice I) — tu bodo volili delavci vseh predilnic bombaža in sintetike, remonta predilnice sintetike s čistilno kolono, remonta predilnice bombaža s čistilno kolono, valjčkarna in rezerva predilnic.

III. VOLIŠČE — (garderoba sukalnice) — tu bodo volili vsi delavci sukalnice in efektne sukalnice, rezervne sukalnice in efektne sukalnice, remonta sukalnice s čistilno kolono, zbiralnice cevk, vlagalnice in zabojarne;

IV. VOLIŠČE — (v gasilskem domu) — tu bodo volili delavci iz mehanične delavnice, mizarske delavnice, elektro delavnice, zidarske skupine, kotlarne, remonta klima naprav, vodstvo sektorja vzdrževanja, delavci zunanega transporta, obrata družbene prehrane in gasilci), ter skupina montaže strojev.

V. VOLIŠČE — (v sejni sobi poslovnih stavbe) — tu bodo volili delavci kadrovske splošnega sektorja, komercialnega sektorja, finančnega sektorja in snažilke.

I., II. in III. volišče bo odprto od 5. ure zjutraj do 15. ure popoldan, IV. in V. volišče pa od 6. do 14. ure.

Petintrideset let samoupravljanja (VII)

Čas velikih izzivov

Po sprejetju zakona o združenem delu, sta bili pred nami dve leti za kritično preizkušnjo skupne samoupravne organizacije, dohodkovnih odnosov, odločevanja, in da se končno s temeljnimi organizacijami združenega dela pričnejo graditi samoupravna združenja. Zaokroževanje pravne osnove nove faze v razvoju samoupravljanja in političnega sistema ni bilo končano niti leta 1978. Široka družbenopolitična aktivnost pri izvajanju zakona o združenem delu je pokazala vsekakor prve rezultate, vendar pa je puščala tudi mnogo nerazumevanj in kompromisov.

Začeti družbeni procesi in ekonomski položaj v državi, so bili osnova in okvir za enajsti kongres ZKJ, kakor tudi osmi kongres sindikatov Jugoslavije leta 1978. Partijski kongres je nakazal potrebo po okrepitevi osnovnih organizacij in vsega članstva pri izvajanju začrtane razvojne politike.

»Sprejeli smo dobre in jasne sklepe o poteh nadaljnjega razvoja naše države in nadaljnje krepitve zveze komunistov Jugoslavije« je dejal na kongresu tovariš Tito. »Sedaj je glavno, da vsi skupaj in vsak posamezno organizirano pristopimo k njihovi realizaciji. S tem ne smemo čakati, kakor se je dogajalo v preteklosti in tudi nekaj časa po desetem kongresu. Preiti moramo k dejanjem takorekoč že danes in še bolj iti med množice, med naše delovne ljudi, ki v zvezi komunistov vidijo svojo organizacijo, sposobno reševati tudi najtežje probleme. Vedno sem poudarjal, da je vodenje iz kabineta zelo škodljivo. V današnjih pogojih je to nedopustno.«

Realno že ostre napovedi kompliciranega ekonomskega položaja na končanih kongresih, so izbijali močnejše in širše v letu 1979, da bi dosegli vrhunec z ekonomsko krizo v kasnejših letih.

V času iskanja rešitev za premostitev te najnovejše in verjetno najostrejše »ciklične krize« razvoja države, je bila leta 1981 tretji kongres samoupravljalcev, in leta 1982 dvanajsti kongres ZKJ ter deveti kongres Zveze sindikatov Jugoslavije. V tem času, smo 4. maja 1980 izgubili svojega najbolj priljubljenega voditelja, stratega in organizatorja razvoja naše države — tovariša Tita. Izguba tovariša Tita je hkrati predramila občutek praznine zaradi odhoda krmarja, pomenil pa je tudi navdih, da dosledno nadaljujemo njegovo pot.

Prve udarce ekonomske krize v letih 1982 in 1983 je delavski razred zdržal dobro, tudi tokrat z razumevanjem strategije izhoda iz težav in naslonitve na lastne sile, boljšim gospodarjenjem in stalno krepitvijo samoupravljanja. Udarci, ki so sledili, so bili še hujši. Pred socialističnim samoupravljanjem so danes veliki izzivi težkega časa. Samoupravljanje se sooča z nizom problemov in slabosti. Samoupravljanje je pogosto počasno, neracionalno in obremenjeno s formalizmom.

Samoupravno odločanje z razširjeno reprodukcijo ter združevanje dela in sredstev na celotnem jugoslovanskem gospodarskem področju ter krepitev ma-

terialne osnove združenega dela, so temelji njegovega nadaljnjega razvoja. Iz trenutnega zastoja pridemo lahko le s kvalitativnim skokom k integralnemu samoupravljanju, skratka, k temu da delavci sami odločajo o pogojih in rezultatih svojega dela, k doslednem uresničevanju ciljev in politike ekonomske stabilizacije. Boj, ki je pred nami, je toliko zahtevnejši in pomembnejši, ker se ne more in ne sme voditi izven socialističnega samoupravljanja, temveč znotraj njega.

(Konec)
J. Petrov

Kazalniki poslovanja za 9. mesecev tega leta

Že ob obravnavi polletnih kazalnikov smo pisali o vplivu spremenjenih predpisov iz razdelitve celotnega prihodka, ki stopajo v veljavo v letu 1985 in popolnoma maličijo sliko primerljivosti podatkov z enakimi obdobji preteklih let. Ta ugotovitev velja tudi za primerjalne kazalnike za devetmesečno obdobje.

Tako letos povečujemo materialne stroške (porabljena sredstva) za obresti od kreditov za obratna sredstva, s stroški bančnega in ostalega plačilnega prometa ter negativnimi tečajnimi razlikami, ki še posebno bremene velike uvoznike surovin oz. repromateriala, med katerimi je tudi naša delovna organizacija. Z rastjo vrednosti tuje valute v odnosu do dinarja, moramo pokrivati tudi vse nastale dinarske razlike, ki nastajajo za neodplačane devizne kredite. Ker moramo periodično vse zaloge ovrednotiti po zadnji tržni ceni, pa za razliko med tako ugotovljeno tržno in knjigovodsko vrednostjo zmanjšujemo tudi dohodke DO, s to razliko pa takoj povečujemo le poslovni sklad.

Posebni problemi nastanejo, kako z novimi predpisi razporeditve celotnega prihodka uskladiti zahteve po samo-upravnih sporazumih o možni rasti osebnih dohodkov, ki teh sprememb ne upoštevajo. Tako močno zaostaja rast dohodka na delavca (indikator I/1), dohodka v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi — rentabilnost (I/2), akumulacij v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi (I/6), sredstva reprodukcije v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi (indikator II/3), ki vsi pogojujejo dovoljeno rast OD na delavca (kazalnik I/8) in tudi OD in sredstev skupne porabe na delavca — mesečno povprečje (I/7). Praviloma morata zadnje naštetih kazalnika zaostajati za rastjo prvo naštetih kazalnikov nastopajo pa velike negativne razlike, če jih primerjate s prvo naštetimi. Vzrok je v uvodni obrazložitvi, po kateri bodo močno prizadete nam sorodne OZD. Sama indikatorja fizične produktivnosti in povečanega izvoza, kot dodatna k zgoraj naštetim, ne bodo mogla upravičevati rasti naših OD, zato bo za sorodne delovne organizacije verjetno treba najti dopolnilne rešitve.

Če bi primerljive elemente računali po starih predpisih, bi bila slika popolnoma drugačna. Za 12 % bi bila manjša porabljena sredstva, dohodek bi bil večji za 127 % (ne samo 37 %), čisti dohodek za 100 % (ne samo 30 %), sredstva akumulacije za 113 % (ne le indeksno 57), sredstva reprodukcije za 104 % (ne le indeksno 99, tj. za 1 % manj od preteklega leta) itd. Če bi te rasti primerjali z rastjo čistih OD (86,5 %), upoštevali pa še 4,7 % rasti fizične produktivnosti, potem lahko ugotovimo, da sledimo resolucijskim izhodiščem.

Z upravičevanjem rasti OD smo se hkrati seznanili z nekaj najpomembnejšimi kazalniki, njihovo problematiko pa moramo koristno navezati še na preostale kazalnike, tako da je ne bi ponavljali.

Odras teh ugotovitev je nadalje izreden padec indeksov kazalnikov 3,4 in 5 pod I zaradi nizke stopnje akumulacije. Za dobro polovico manjša so tudi sredstva reprodukcije (akumulacija + sredstva amortizacije) v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi (kazalnik II/3, ker le-ta sredstva v imenovalcu povečujemo še z nastalo višjo razliko med tržno in knjigovodsko vrednostjo zalog.

Sorazmerno manjši celotni prihodek in višja porabljena sredstva se odražajo negativno v proračunu ekonomičnosti v kazalniku II/5, podoben odnos pa imamo tudi v naslednjem kazalniku 6. Tudi dohodek smo načrtovali višje od dobljenega v 9. mesecih (v 8. kazalniku), povečal se je le del čistega dohodka za OD za 2,8 %. Močno so se povečala odplačila za dolgoročne investicijske kredite, ker pa so se istočasno zmanjšala sredstva za reprodukcijo, se to še močneje pozna v kazalniku III/2.

V. Keržan

	30.9.1984	Plan 1985	30.9.1985	I N D E K S	
				1985 1984	1985 plan 85
I. KAZALCI po 140 členu ZZZ					
1. Dohodek na delavca (v din) in dohodkovna produktivnost	782 159	1 385 039	1 071 185	137,0	77,3
2. Dohodek v primerjavi s \emptyset uporab. poslovnimi sredstvi — rentabilnost v %	48,1	40,0	30,9	64,2	77,3
3. Ustvarjeni \emptyset na delavca v din	630 006	1 169 333	820 297	130,2	70,2
4. Akumulacija v primerjavi s dohodkom (v %)	38,1	38,5	15,0	39,4	39,0
5. Akumulacija v primerjavi z ustvarjenim čistim dohodkom (v %)	45,0	45,7	19,6	43,6	42,9
6. Akumulacija v primerjavi s \emptyset uporablj. poslovn. sredstvi (v %)	17,4	15,4	4,6	26,4	29,9
7. OD in sredstva skupne porabe na delavca (v din) — mes. popr.	38 528	69 786	72 402	187,9	103,7
8. Čisti OD na delavca — mes. popr.	25 755	47 099	48 038	186,5	102,0
II. KAZALCI po odloku ZIS					
1. Izločanje iz OD na delavca mesečno popr. (v din)	8 749	16 020	16 979	194,1	106,0
2. Izločanje iz dohodka na delavca (v din)	152 153	215 706	250 888	164,9	116,9
3. Ak in Am v primerjavi s \emptyset uporab. poslovn. sredstvi (v %)	25,7	22,2	11,9	46,3	53,6
4. Popr. uporabljena poslovn. sredstva na delavca (v din)	1 627 125	3 465 347	3 464 305	212,9	100,0
5. Celotni prihodek glede na porab. sredstva (v % — ekonomičnost)	136,7	136,0	125,2	91,6	92,1
6. Celotni prih. v primerj. s povprečno uporab. sredstvi (v %)	209,9	195,9	195,8	93,3	99,9
7. Izguba na delavca	-	-	-	-	-
8. Dohodek v primerjavi z načrtov. dohodkom (v %)	116,8	-	91,6	78,4	-
9. Del \emptyset na OD v primerjavi z načrtov. zneskom (v %)	115,8	-	102,8	88,0	-
III. KAZALCI po odloku o obvezni metodologiji					
1. Sredstva za reprodukcijo v primerjavi s \emptyset uporab. poslovn. sredstvi (v %)	17,4	15,4	4,6	26,4	29,9
2. Odplačila za investicijske kredite v primerj. s sred. za reprodukcijo	1,6	3,0	5,5	343,8	183,3
Poprečno št. zaposlenih, delavcev na podlagi delovnih ur	1010	1010	1010	100,0	100,0

naslov: tovarniška cesta 15
65270 Ajdovčina
Jugoslavija
telefon: M. C. (065) 61 822
telegrafski poštni ajdovčinski
telex: 34375 yu ajex

tekstilna industrija ajdovčina

modne tkanine
preja

tekstina

naš znak
medre Zahvala.

naš znak DITT Primorske ajdovčina, dec 23. 10. 1985

DRUŠTVO INŽENIRJEV IN TEHNIKOV
TEKSTILCEV LITJA

Na podlagi predhodnega dogovora je skupina članov našega društva dne, 19. 10. 1985 obiskala vašo delovno organizacijo.

Po predstavitvi firme in ogledu proizvodnih obratov ste nas peljali na izlet po bližnji okolici Litije in na grad Bogenšperk. Tam ste nam organizirali tudi srečanje s člani vašega društva. Skratka, pripravili ste nam prijetno bivanje med vami, tako smo, kolikor je v tako kratkem času mogoče, spoznali vaše delo, vaše probleme in vaše uspehe. Obenem pa smo si lahko izmenjali svoje strokovne in delovne izkušnje. Nadvse prijetno smo se počutili na srečanju z izrednim vzdušjem. Za vse se vam najtopleje zahvaljujemo.

Hkrati se zahvaljujemo tudi direktorju in vodstvu Predilnice Litija, ki nam je omogočilo obisk.

Tako društvu kot DO Predilnica Litija želimo še veliko delovnih in poslovnih uspehov.

Člani Društva inženirjev in tehnikov tekstilcev s Primorske se nam zahvaljujejo za prijetno bivanje med nami, kjer so spoznali del našega dela, probleme in uspehe; ogledali pa so si tudi bližnjo okolico Litije. Obiskali so Geometrično središče Slovenije in grad Bogenšperk. Več o tem je bilo objavljeno v prejšnji številki Predilca.

V ponedeljek zjutraj je v oddelku sukalnice, pol ure pred pričetkom dela, izbruhnil požar

Vnelo se je v ponedeljek, 4. 11. 1985, ob 5.30. Pred tem Predilnica Litija tri dni ni obratovala. Požar je odkrila delavka Franciška Čarman ob 5.40, ob prihodu na delo. Že na stopnišču oddelka je začutila močan vonj po dimu. O požaru je obvestila sodelavke, ki so bile še v garderobi, le-te pa svoje sodelavce.

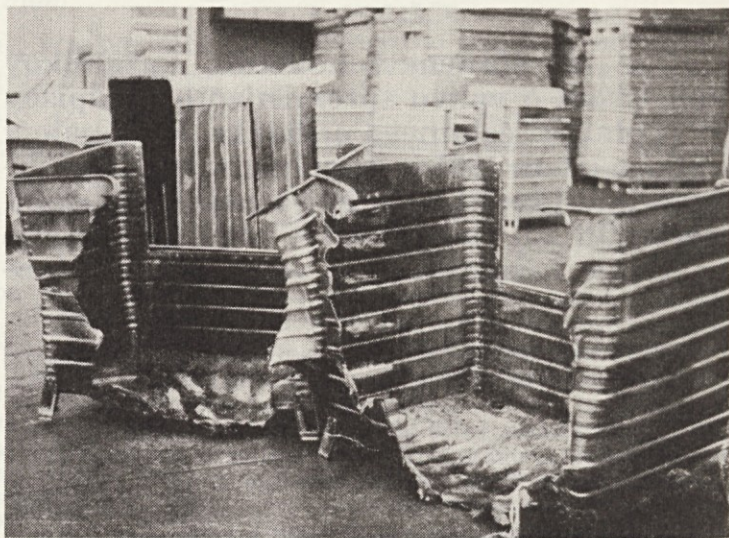
Mojster vlagalnice je po obvestilu sodelavke Zore Jere vključil notranji zvočni alarm. Milka Preskar pa je hitela proti vratarnici, da bi o požaru obvestila vratarja. Poklicni gasilec Rudi Zupan, ki je bil na poti na delo, je dal vratarju Zvonku Kuretiću nalog za zunanji alarm. Obvestil je tudi postajo LM Litija, da zunanja intervencija ni potrebna.

Gašenje so do prihoda dežurnega gasilca Rudija Štrusa vodili izkušeni gasilci: Hine Muljavec, Alojz Podbrega, Janez Kimovec, Robert Cegljar, Jernej Gril, Rudi Zupan, Dušan Lindner, Andrej Krhlikar, Franc Mali in drugi delavci, ki so prihiteli iz oddelkov. Z vodo iz zidnih hidrantov sukalnice so gasili goreči sukanec v kontejnerjih. Curek vode so morali usmerjati iz višine, da so bili kos goreči preji v zloženih kontejnerjih. Zato je stal Daniel Bitenc z ročnikom na stroju, Dušan Lindner pa na strehi mojstrske pisarne. Zaradi premajhnega tlaka porabne vode, ki so jo črpali iz treh zidnih hidrantov, so gasili tudi z vodo iz mestnega vodovoda in to iz talnega hidranta.

Zanetek požara je nastal 4. 11. 1985 v oddelku sukalnice med 4. sukalnim strojem Allmat in sukalno-previjalnim strojem Alma

Predvideva se, da je do požara prišlo po vklopu posameznih linij razsvetljave. V fluorescentni

Po stopljenih kontejnerjih vidimo, da je bila pri izgoravanju sintetične preje temperatura nad 800⁰ C.

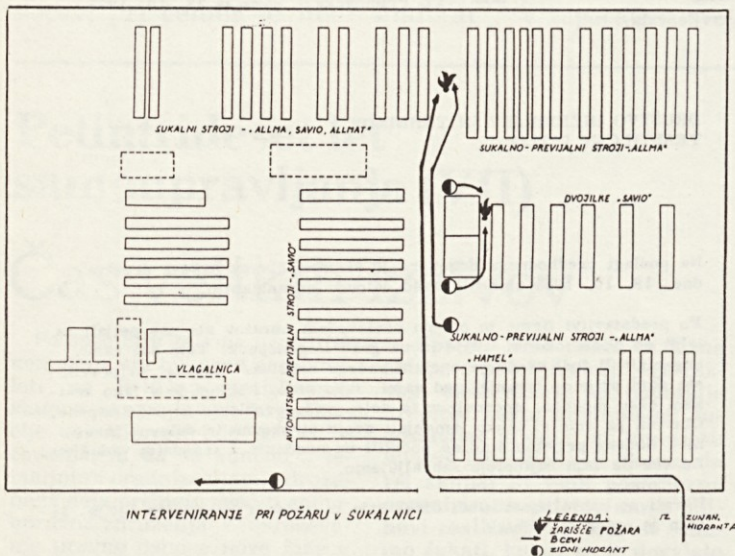
pisom opozoril, da električni starterji izdelovalca TEŽ-Zagreb in drugi plastični starterji predstavljajo večjo nevarnost za zanetek požara, zato jih je potrebno zamenjati s kovinskimi.

Pri pregledu svetil leta 1981 je bilo ugotovljeno, da smo imeli v uporabi uvožene Philipsove starterje s plastičnim ovojem in to z atestom proizvajalca. Plastične starterje tipa Philips je elektroobrata — do konca letošnjega novembra) in se bo tako končala postopna zamenjava plastičnih starterjev.

Zanetek požara so strokovne skupine posameznih sektorjev

skrbno analizirale, prav tako na seji delavskega sveta 4. 11. 1985 in tudi na gasilskih vajah. Lahko trdimo, da pri gašenju ni bilo večjih napak. Nekaj delavcev je hotelo gasiti brez uporabe dimnih mask, zaradi gostega dima pa bi se lahko zastrupili. Zanetek požara se tudi ni razširil na skladiščne polizdelke in številne stroje. Kakšna neprecenljiva škoda bi lahko nastala, če bi se razširil ogenj na celotno sukalnico, ki ima 4.500 m² površine? Izredna sreča je bila tudi, da je nastal požar ob času, ko so delavci že prihajali na delo.

Pri gašenju manjših zanketov požara so predilniški gasilci usposobljeni, da poteka gašenje bliskovito, kot bi izvajali tridelni šolski napad na tekmovanju. Pri

Bila sta dva žarišča požara, med seboj oddaljena 6 metrov. Gašenje je potekalo z vseh strani proti središču žarišč požarov, ki se zaradi tega ni razširil na sosednje stroje. Ko je bil požar lokaliziran, so delavci z viličarjem odstranili tlečo prejo v kontejnerjih iz oddelka ob 6. uri. Delavci so morali zaradi gostega dima, ves čas med gašenjem, uporabljati dimne maske in dihalne aparate.

S pravilnim in tudi pravočasnim gašenjem je bila obvarovana celotna proizvodnja sukalnice kot tudi delovne priprave in naprave.

svetilki se je po osvetlitvi oddelka pred pol šesto uro, stopil plastični okrov starterja znamke Philips. Na okrovu svetilke se je takoj vnela tanka plast prahu sintetičnih vlaken, ki je padla izpod stropa v voziček s prejo. Od tu se je razširil ogenj na lesene zaboje s cevkami in v zložene kontejnerje.

Fluorescentne svetilke, ki so v sukalnici, so izdelane po JUS standardu in se uporabljajo v tekstilni industriji, v predilnicah in sukalnicah. (TT-42-65 W 4200 K-5)

Oddelek za notranje zadeve občine Litija je že pred leti z do-

Ko so sintetično prejo prepeljali s pomočjo viličarja na rampo skladišča so zaboji oziroma kontejnerji enostavno razpadli.

Ob požrtvovalnosti gasilcev se je žarišče požara gasilo na površini drog 10 m² in se požar ni razširil na območje celotne sukalnice v izmeri 4.500 m². Sintetična preja Nm 20/2 iz propilena se je enostavno scvrkla, saj je postala le še ostanek lepljive mase

Delavci so takoj po pogasitvi požara pričeli s čiščenjem sukalnega stroja Allmat. V oddelku sukalnice je bil še več dni po požaru jedki duh po dimu

gašenju večjih požarov se zadržuje poklicni gasilec predvsem pri žarišču požara, zato izostane koordinacija ostalih ukrepov, zavarovanja okolja, postavitve požarne straže in odvoza materialov. Pojavljajo se tudi nasprotujoče »komande« posameznih strokovnih služb. Te pomanjkljivosti bomo morali odpraviti. Med požarom smo morali večkrat po gasilске maske v gasilski dom in v ostale proizvodne enote. Tekanje po gasilska sredstva in orodje zavlačuje gašenje, zato mora biti v bodoče kompletna gasilna oprema na gasilskem avtomobilu, ki nam še v celoti ni dan v uporabo. Področje delovne organizacije je že tako veliko, da ima motorizacija prednost pred pešačenjem v trenutkih, ko se požarna škoda lahko povzpne v milijonske zneske.

Dim iz oddelka sukalnice je bil odstranjen s pomočjo klimatske naprave v sukalnici, morali pa smo izključiti klimo v predilnici, da nismo počrneli z dimom še prejo v tem oddelku.

V sukalnici je gorela sintetična preja, ki je ob izgorevanju povzročala močan dim ob temperaturi 800°C, zato se je sinteti-

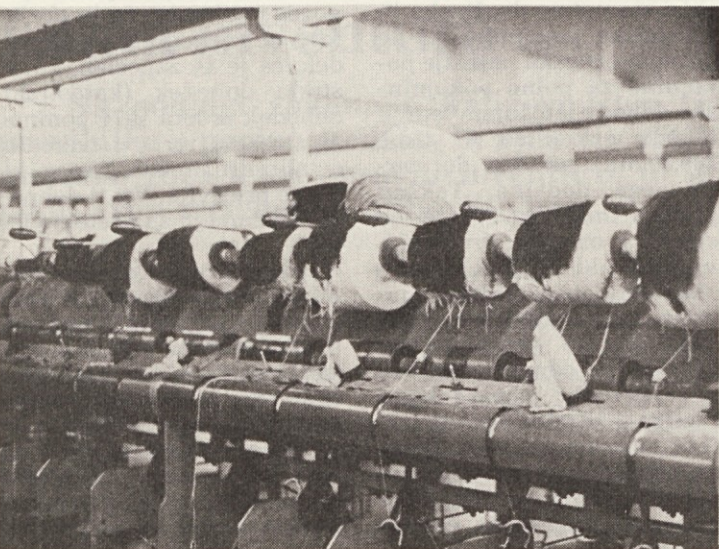
čna preja iz polipropilena, s kontejnerji vred, topila in sprijemala. Ugotovljena požarna škoda znaša 8.222.484 dinarjev. Škoda je nastala na zgradbi, saj bomo morali celotno sukalnico prebeliti, na strojni opremi, kjer je zgorela plastila na stroju Allmat, poškodovano ali zgorelo je 3.000 kg sintetične preje Nm 20/2, skupno s cevkami.

Porabiti smo morali veliko delovnih ur, da smo lahko pričeli z rednim obratovanjem v tem oddelku.

Izkušnje tega požara v sukalnici nas zavezujejo, da pomanjkljivosti takoj odpravimo. Čiščenje strojev s klima napravami, z vzdrževanjem delovnih priprav in naprav pa je stalna naloga nas vseh, zlasti še vzdrževalcev, vodij skupin, vodstvenih delavcev, služba varstva pred požarom pa je dolžna to stalno kontrolirati.

Franc Lesjak, varn. inž.

Na fotografiji je vidna ožgana in počrnela preja na stroju

Odmev na članek v Delu o naših gasilskih sposobnostih

Na požar so reagirala tudi sredstva javnega obveščanja. Tako je v »Delu« 6. 11. izšel članek »Ko bi besede gorele...« V njem novinar Zarko Hojnik med drugim piše: »Požar v litijski Predilnici brščas ne bil nič posebnega, če ne bi, vsaj tako se zdi v odločilnem trenutku odpovedali tovariški gasilci in tamkajšnji delavci... Ogenj, ki se je razširil na več zabojnikov s sukancem, je poleg delavcev namalo presenetil tudi domače gasilce...«

S citiranimi domnevami in trditvami se ne moremo strinjati in je takšen človek predvsem med delavci ki so gasilci, upravičeno povzročil ogorčenje. Že podatek, da v zadnjih desetih letih, kljub zanetkom in požarom, ki so v predilnicah pogosti, ni bila potrebna nikakršna zunanja intervencija in so bili pogaseni z lastnimi močmi, pove svoje.

V konkretnem slučaju požara v sukalnici so bili vsi delavci, ki so sodelovali pri gašenju, maksimalno požrtvovalni in zagnani za kar jim gre iskreno priznanje in zahvala. Tudi gašenje na samem požarišču je bilo strokovno pravilno izvedeno, z napadom iz treh notranjih in enega zunanega hidranta. Po dvajsetih minutah gašenja ni bilo nobene nevarnosti za širitev požara in so se kontejnerji z ožgano in deloma tlečo prejo že lahko odvo-

zili na prosto. Vsekakor požara ne bi tako hitro lokalizirali in pogasili, če bi delavce in gasilce »tako« presenetil. Poudariti je treba tudi, da so vsi moški v proizvodnji, vzdrževanju in transportu člani gasilskih deset in dolžni obiskovati gasilske vaje.

Nasprotno od mnenja avtorja članka menim, da v odločilnem trenutku tovariški gasilci in delavci niso odpovedali, temveč da so pravilno postopali in s tem obvarovali stroje in zaloge v oddelku.

Andrej Krhlikar var. ing.

VSAKDANJE SPOTIH

● Ko bi besede gasile ...

Požar v litijski Predilnici bi brščas ne bil nič posebnega, če ne bi — vsaj tako se zdi — v odločilnem trenutku odpovedali tovariški gasilci in tamkajšnji delavci. Nad večmilijonsko gmotno škodo in dvema poškodovanima strojema se lahko odgovorni zamislijo.

Zagorelo je prav tedaj, ko so delavci prišli na delo oziroma v trenutku, ko so prižgali že zdavnaj prepovedano neonsko razsvetljavo. Ogenj, ki se je razširil na več zabojnikov s sukancem, je poleg delavcev nemalo presenetil tudi domače gasilce. Čeprav so požar pozneje le pogasili, se sprašujemo, kaj bi bilo v primeru, če bi zagorelo

ponoči, ko v Predilnici ni nikogar. Očitno odgovorne vse do usodnega ponedeljka ni osvestil požar, ki je v tej delovni organizaciji izbruhnil že pred leti. Tudi opozorilo občinskega požarnega inšpektorja ne, ki je že leta 1981 predydel, kaj se lahko zgodi zaradi neustreznih negoskih luči. Zdej pa so bili vsi skupaj precej presenečeni. Če bi besede gasile ogenj, potem bi bilo teh zblujev pri nas veliko manj. Zelo radi se na

V 20. številki Litjskega predilca se je v članku: Številni zanetki požarov v naši tovarni ogrožajo uspehe našega dela in osebne dohodke dogodila pomota. Industrijsko gasilsko društvo Predilnice Litija ni bilo ustanovljeno pred 80. leti, ustanovljeno je bilo 21. aprila 1956. Društvo bo ob 100-letnici obstoja podjetja slavilo tudi 100-letnico gasilcev v DO, ki so bili organizacijsko vključeni v gasilsko društvo Litija.

V letu 1986 bomo proslavili jubilej pod geslom 100 let obstoja delovne organizacije, 100 let delovanja gasilske čete Predilnice Litija in 30 let osamosvojitve in obstoja IGD — Predilnice Litija.

Na fotografiji: člani gasilskega društva fotografirani po občnem zboru 1959. leta.

Litijski samoprispevek je razveljavljen Kaj sedaj?

Predsedstvo OK SZDL Litija je na 25. seji 31/10-1985 ocenjevalo nastale razmere v občini po sprejemu odločbe Ustavnega sodišča SR Slovenije o razveljavitvi dokumentov za uvedbo IV. občinskega samoprispevka in ugotovilo:

Občinski samoprispevek je bil pobuda, ki smo jo sprejeli na lanski programski konferenci OK SZDL Litija. Naloge se je lotila posebna delovna skupina, ki je pripravila prvi predlog gradiva o tej problematiki. Predlog smo obravnavali na P OK SZDL in ga posredovali v razpravo samoupravnim organom in organom družbenopolitičnih organizacij. Po prvem krogu razprav je bil predlog z upoštevanjem pripomb konkretnije oblikovan in posredovan v razpravo delovnim ljudem v OZD in KS. Na podlagi pripomb iz teh razprav je bil oblikovan dokončni predlog programa o katerem so se na sejah skupščin KS in krajevnih konferenc SZDL ter samoupravnih organov v OZD opredeljevali delegati teh organov. Predlog je na veliki večini sej dobil podporo. Na sejah so bile sprejete pobude naj občinska skupščina Litija sprejme sklep o razpisu referendumu. Sklep je bil sprejet, s široko politično akcijo vseh napredka željnih družbenih in političnih delavcev pa ustvarjeno ugodno politično vzdušje za sprejem predloženega programa. Referendumu se je udeležilo 12.053 glasovalcev ali 94,89% vseh glasovalnih upravičencev. ZA je glasovalo 7.029 glasovalcev ali 55,33% vseh upravičencev, proti pa 4.729 glasovalcev ali 37,23% upravičencev.

Ustavno sodišče SR Slovenije je 28. oktobra 1985 na pobudo občanke odločilo, da sklep o razpisu referendumu in odlok o uvedbi samoprispevka nista v skladu z zakonom o samoprispevku in 74. čl. Ustave SR Slovenije.

Sodišče je ugotovilo, da smo v svojih dokumentih skušali uveljaviti dva programa samoprispevka in sicer občinski ter krajevni. Zato je v utemeljitvi odločbe opozorilo, da bi sklep o razpisu referendumu za krajevne programe lahko sprejele le skupščine krajevnih skupnosti medtem, ko bi pri realizaciji skupnega programa prihajalo do neenakega družbenoekonomskega polo-

žaja delovnih ljudi in občanov v občini, saj bi za iste naloge eni prispevali dva odstotka drugi pa le 0,5% od svojih osebnih dohodkov. Predsedstvo tudi ugotavlja, da je IV. občinski samoprispevek predstavljal osnovo za financiranje nalog, ki so opredeljene v predlogu Družbenega dogovora o temeljnih plana občine Litija za obdobje 1986—1990, srednjeročnih razvojnih programov: izobraževalne skupnosti, kulturne skupnosti, telesnokulturne skupnosti, komunalne skupnosti, cestne skupnosti, požarne skupnosti in vseh krajevnih skupnosti v občini Litija. To pomeni, da so naloge, ki so opredeljene v teh dokumentih in so vezane na sredstva IV. občinskega samoprispevka ostale finančno nepokrite. V naslednjem srednjeročnem obdobju jih ne bo mogoče uresničiti. V okviru zgoraj omenjenih družbenih dejavnosti bo potrebno hkrati izpeljati prerazporejanje ostalih razpoložljivih sredstev oziroma izločiti nekatere programske naloge, ki so že opredeljene v teh dokumentih. Kolikor bodo v prihodnjem srednjeročnem obdobju v materialnem pogledu razmere ostale nespremenjene, bo to pomenilo povečanje razkoraka v razvitosti družbenega standarda med našo in ostalimi občanami. Izhod vidimo v tem, da se delovni ljudje in občani v krajevnih skupnostih sami odločijo o združevanju svojih sredstev za te naloge.

Za to Predsedstvo Občinske konference SZDL Litija predlaga:

— takoj je potrebno pristopiti k pravilnemu informiranju delovnih ljudi in občanov o vzrokih in posledicah, ki so privedle do razveljavitve dokumentov za uvedbo občinskega samoprispevka;

— da je možno zagotoviti realizacijo sprejetih srednjeročnih programov krajevnih skupnosti le ob uspešni izvedbi referendumov za uvedbo krajevnih samoprispevkov. Zato predlaga vsem krajevnim konferen-

cam SZDL in skupščinam KS, da temeljito proučijo nastalo situacijo v krajevni skupnosti in sprejmejo ustrezne ukrepe za zagotovitev finančne podlage njihovih razvojnih programov v naslednjem srednjeročnem obdobju;

— izvršilno političnim organom občinske skupščine in strokovnim službam SIS s področja družbenih dejavnosti, da proučijo možnosti nadaljevanja gradnje šol v Litiji in Dolah, ter v tej smeri pripravijo predloge variant kako realizirati omenjeni nalogi;

— vsem izvršilno političnim organom občinskih družbenopolitičnih organizacij, da pristopijo k ugotavljanju individualne in kolektivne odgovornosti za sprejem dokumentov za uvedbo občinskega samoprispevka, ki niso bili v skladu z zakonom;

— vsem aktivistom družbenopolitičnih organizacij posebej pa SZDL in Zvezi sindikatov, da na občnih zborih OO sindikatov in programskih sejah KK SZDL pojasnijo delovnim ljudjem im občanom vzroke in posledice, ki so nastali z odločitvijo Ustavnega sodišča.

S sprejeto odločbo Ustavnega sodišča smo bili delavci Predilnice Litija že seznanjeni v Informacijah, delegati našega delavskega sveta in člani sindikalne konference pa so, ko so obravnavali informacije OK SZDL Litija o razveljavitvi sklepa o uvedbi 4. občinskega samoprispevka sprejeli priporočilo, da naj delavci Predilnice Litija ne uveljavljajo zahtevkov za vračilo že vplačanega samoprispevka.

Dejstvo je, da, če želimo sprejete programe za drugo polovico tega desetletja vsaj kolikor toliko uresničiti, bo potrebno hitro izpeljati akcije po krajevnih skupnostih, in izglasovati krajevne samoprispevke, kot je po zakonu dovoljeno. V nekaterih krajevnih skupnostih že tečejo te akcije, v ostalih pa ne bi smeli oklevati. Nihče nam ne bo ničesar podaril, le sami si lahko zagotovimo napredek.

O varstvenem dodatku k pokojnini

Varstveni dodatek k pokojnini je pravica iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki gre na podlagi vloženega minulega dela ter po načelih vzajemnosti in solidarnosti uživalcu pokojnine če izpolnjuje predpisane pogoje. Že zakon o linvalidskem in pokojninskem zavarovanju določa, da imajo uživalci starostne, družinske in invalidske pokojnine, ki ne dosejajo zneska najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo (v letošnjem letu je takšna pokojnina 27 tisoč 209,80 din) pravico do varstvenega dodatka. Takšno pravico imajo seveda le, če skupaj z ostalimi družinskimi člani, ki živijo z njim v skupnem gospodinjstvu, nimajo drugih dohodkov, ki bi zadoščali za preživljanje. Osnova za odmero varstvenega dodatka je po zakonu razlika med zneskom odmerjene pokojnine in zneskom najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo. Na podlagi tega se ugotavlja cenzus za pridobitev pravice do tega dodatka. Cenzus pa se ugotavlja tako, da se ves do-

hodek, ki ga ima uživalec pokojnine skupno z dohodki družinskih članov, deli s številom članov gospodinjstva. **Dohodek na družinskega člana ne sme presegati zneska 13 tisoč 805,40 din.** V dohodek uživalca pokojnine in njegovih družinskih članov se štejejo vsi dohodki: pokojnina uživalca, pokojnina njegovega zakonca, če jo prejema, oz. njegov osebni dohodek, če je še zaposlen, katastrski dohodek (katastrski dohodek iz leta 1974 pomnoži z 2,2%) ter vsi dohodki ostalih družinskih članov, ki jih še preživlja. Vsi ti dohodki se vzamejo za preteklo leto.

Kdor od upokojencev meni, da ne presega tega cenzusa, lahko vloži pri Skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja v Ljubljani vlogo za priznanje pravice do varstvenega dodatka. V vlogi mora navesti številko, pod katero prejema pokojnino, priložiti pa mora potrdilo o premoženjskem stanju (dobi se na Davčni upravi pri Skupščini občine, kjer vlagatelj stanuje oz. biva), ter po-

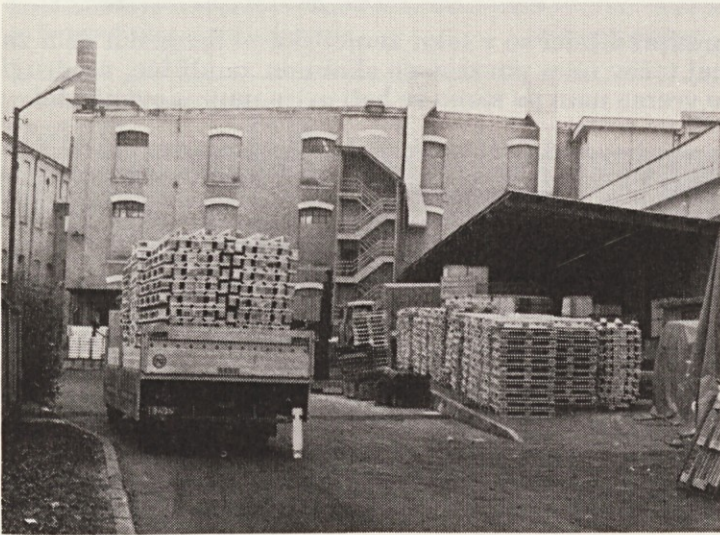
trdilo o osebnem dohodku zakonca oz. tudi njegovo število, pod katero le-ta prejema pokojnino. Skupnost na podlagi te vloge izda potrebno odločbo.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pa ne priznava pravice do varstvenega dodatka uživalcem predčasne pokojnine, dokler prejemajo zmanjšano pokojnino ter individualnim kmetom in tistim združenim kmetom, ki se v pokojninskem in invalidskem zavarovanju ne zavarujejo od ustreznih zavarovalne osnove. Poleg teh nimajo pravice do tega dodatka vsi tisti uživalci družinskih pokojnin, ki so to pravico pridobili po zavarovancih oz. uživalcih starostne pokojnine ali invalidske pokojnine, ki so to pravi-

co pridobili kot individualni kmetje oz. združeni kmetje. Kolikor bo osnova za odmero družinske pokojnine predstavljala invalidska pokojnina, kot ugodnejša pravica, bo uživalec družinske pokojnine upravičen do varstvenega dodatka. Če pa osnova predstavlja predčasna pokojnina, uživalec družinske pokojnine nima pravice do varstvenega dodatka toliko časa, dokler ne bi umrli izpolnil pogojev za starostno pokojnino.

Toliko na kratko o varstvenem dodatku in pravic do njega. Če vas zanimajo še kakšna pojasnila, se obrnite na Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Ljubljani.

L. Skubic

Postopno uvajanje paletnega sistema transportiranja in skladiščenja gotovih izdelkov, ki bo z novim načinom embalaranje (termofolijska embalaža) v prihodnjem letu v celoti uveden, že sedaj zahteva nabavo novih palet.

Letna inventura

Na podlagi zakona o knjigovodstvu in pravilnika o popisu sredstev in njihovih virov moramo tudi letos opraviti inventuro, to je popis vseh sredstev in njihovih virov.

V naši delovni organizaciji smo s pravilnikom uredili postopek in način popisovanja sredstev in njihovih virov. Tudi letos bo izvršilni odbor imenoval centralno popisno komisijo in popisne komisije. Centralna popisna komisija odgovarja za pravočasno in pravilno organizacijo popisa ter koordinira delo vseh popisnih komisij.

Popisne komisije imajo nalogo, da sestavijo načrte

popisa in pripravijo gradivo za popis, da pred pričetkom popisa napravijo zapisnike in vpišejo vanj vse, kar lahko vpliva na popis, da na kraju samem ugotovijo dejansko stanje in to s štetjem, merjenjem in tehtanjem, da vpišejo stanje po knjizenju in ugotovijo razlike v količinah in vrednostih, da raziščejo morebitne vzroke razlik, da opravijo še druga morebitna dela in po opravi-

Nov izračun materialnih stroškov

Delegati delavskega sveta so sprejeli višje cene za povračilo materialnih stroškov — dnevnice, kilometrine, nočnine itn. Tako so od 1. 11. dalje:

1. DNEVNICE ZA SLUŽBENA POTOVANJA V DRŽAVI

(25. člen pravilnika o materialnih stroških din

— za odsotnost od 6 do 8 ur	767.—
— za odsotnost nad 8 do 12 ur	1.068.—
— za odsotnost nad 12 ur	2.078.—

2. NOČNINE (26. člen)

— na osnovi predloženega računa za prenočišče v hotelu B kategorije (v hotelu višjem od B kategorije pa le v primeru, če ni mogoče dobiti drugega prenočišča)

— brez predloženega računa	618.—
----------------------------	-------

3. DNEVNICE ZA SLUŽBENA POTOVANJA V TUJINO (27. člen)

— višini, ki velja za II. skupino zveznih upravnih organov

4. NADOMESTILO STROŠKOV LASTNEGA PREVOZNEGA SREDSTVA (31. člen)

— za službene potrebe za prevoženi km	30,60
---------------------------------------	-------

5. POVRAČILO STROŠKOV ZA PREVOZ NA DELO IN Z DELA

— stroški javnih prevoznih sredstev se nadomeščajo nad višino (33. člen)	247.—
— kilometrina, če ni javnih prevoznih sredstev (34. člen)	7,65

6. TERENSKI DODATEK (32. člen)

— dnevno din	445.—
--------------	-------

vljenem delu sestavijo poročilo o svojem delu. Predlagati morajo tudi, na kakšen način naj bodo presežki oz. primanjkljaji odpravljeni.

Načrte priprav za popis za posamezne komisije sprejema izvršilni odbor. Načrt vsebuje pregled nalog, ki jih morajo komisije opraviti in roke, v katerem morajo delo končati.

Po končanem delu morajo komisije poslati centralni popisni komisiji poročila o popisu in popisne listine. Poročilo komisije zajema ugotovljeno stanje s presežki in primanjkljaji, mnenje o ugotovljenih presežkih in primanjkljajih, predlog za likvidacijo knjižnih razlik in izjave delavcev.

Delavski svet nato obravnava skupno poročilo o popisu in odloči o predlogih popisnih komisij.

Delo v komisijah je obvezno. Ponovno opozarjamo vse člane komisij, da svoje delo opravijo vestno in natančno po načrtu priprav, ki ga je sprejel izvršilni odbor. Vsak malomaren in neresen odnos do dela v komisiji lahko povzroči hude posledice. Člani komisij s takim odnosom bodo prijavljeni disciplinski komisiji, inšpekcija Službe družbenega knjigovodstva pa lahko predlaga delavce v posameznih komisijah javnemu tožilstvu.

Anton Primožič

Izid žrebanja reševalcev nagradne križanke

1. nagrada — 400.— din: **Jože Rink** (PP/1)
2. nagrada — 250.— din: **Angela Zaman** (Rudar-ska 1)
3. nagrada — 150.— din: **Rezka Donik** (rez. suk.)

Na našem
gradbišču
je vsak dan
kaj novega

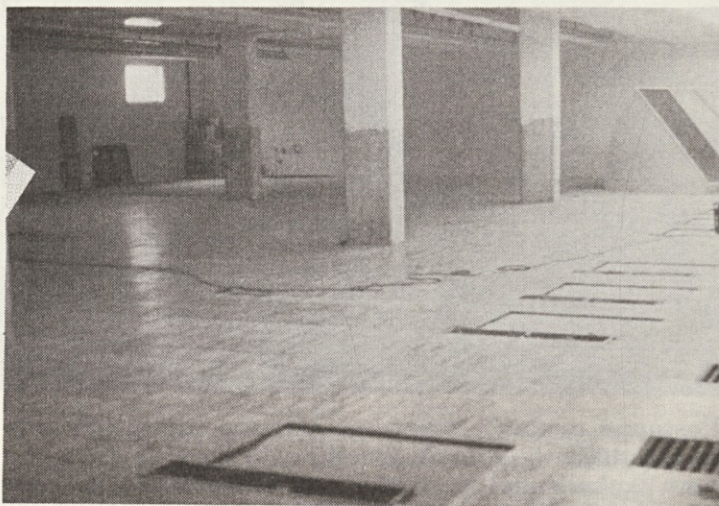
Na prizidkih k čistilnici in predpredilnici so v teku zemeljska in betonska dela za pripravo temeljnih čaš. Precej težav nam povzročajo skalnato zemljišče, na drugi strani pa mehka tla. Deževno vreme nam pa samo še bolj ovira napredovanje del.

Streha na novem montažnem skladišču je že pokrita s siporeks ploščami. Preko njih smo položili PVC folijo, ki bo služila kot parna zapora toplotni izolaciji. To bodo v našem primeru trde novoterm plošče debeline 5 cm. Kritina bo aluminijasta trapezna pločevina v rdeči barvi. Pločevino imamo že dobavljeno na gradbišču in le še čakamo na izvajalca del iz Dervente, da prične s pokrivanjem.

Gradbeno podjetje Vegrad iz Velenja je montiralo fasadne plošče na obodnih stenah skladišča. Plošče so debeline 20 cm z 8 cm vložkom striropora.

V objektu pa sedaj izvajamo dela pri razvodu vodovodnega omrežja in montaži požarnih hidrantov. Razvodne cevi potekajo pod tlakom. Z deli hitimo, ker bi radi v skladišču čimprej zabetonirali tlake in ga tako uporabili za začasno skladiščenje surovin. Večje dobave surovin pričakujemo že konec meseca.

V prizidku k predilnici sintetike je v I. nadstropju že položen in lakiran hrastov klasičen parket. Monterji so že pričeli z montažo predilnih strojev. Nadaljujejo se dela pri montaži klima cevi in razsvetljave, slikarska dela in zunanja ureditev.

Predilnica II z novimi predilnimi stroji Tekstima.

Prodajam — kupim

KUPIM

OTROŠKE SMUČI DOLŽINE OD 80 DO 90 CM (RABLJENE) SKUPAJ Z VEZMI IN PALICAMI. PONUDBE NA INT. TEL. ŠT. 60.

PRODAM

MALO RABLJENO ŽENSKO BUNDO ŠT. 38 RDEČE BARVE. VPRAŠAJTE NA INT. TEL. ŠT. 60.

Poškodbe v septembru in oktobru

Ko je zabojar **Zvone Elsner** prislonil rabljeni pokrov lesene-ga zaboja ob zaboj z odpadki, se je pokrov spodmaknil in mu padel na nogo. Štrleči žebelj v pokrovu mu je preluknjal vrhnji del zaščitnega obuvala in mu ranil nart leve noge.

Pri snemanju kopsov na pristančnem predilnem stroju je snemalka **Milena Milojica** med prevozom zabojev s cevki na nogo zadela ob deščico odstopljenega parketa in si poškodovala koleno.

Pri prevozu dveh vozičkov s predprejo se je **Janezu Dragarju** zadnji voziček prevrnil in mu padel na desno nogo in mu jo poškodoval.

Med prevozom polnega vozička za predprejo se je na vozičku zlomil nosilec kolesa, voziček se je zaradi tega nagnil. Ko ga je

Joso Marjanović hotel ujeti, je z roko udaril ob stroj in si jo poškodoval.

K zadnjima poškodbama: Opaža se, da se vozički za predprejo ne vzdržujejo redno, po izmenah, kot je določeno. Veliko vozičkov ima kolesa zamašena z vlakni ali je poškodovana guma, tako da se voziček težje premika, često pa prihaja tudi do padcev vozičkov. Mojstri so dolžni, da redno kontrolirajo vozičke in ukrepajo.

POŠKODBA V OKTOBRU

V oktobru je bil v bolniškem staležu zaradi poškodbe le transporter preje in predpreje **Erik Anžel**. Pri odpiranju bombažnih bal je pospravljaval obročno železo. Pri tem je z nogo zadela ob rob železa in si poškodoval stopalo.

Andrej Krhlikar

Prišli — odšli v oktobru

Prišli:

1. 10. 1985 **Mirko VIDMAR**, Cesta komandanta Staneta 18, Litija, predilnica sintetične 3. izmena;

Odšli:

Upokojitve:
3. 10. 1985 **Ivanka ZUPANČIČ**, Ul. 25. maja, št. 5, Litija, predilnica rezervna;
14. 10. 1985 **Ljudmila ROŽUN**, Cesta komandanta Staneta 7, Litija, zbiralnica cevki;
31. 10. 1985 **Franc KRALJ**, Cesta komandanta Staneta 18, Litija, sukalnica 1. izmena;

Pismeni sporazum:

25. 10. 1985 **Andreja MEDVED**, Sevno 4, Primskovo, Predilnica sintetične 1. izmena;

Izjava delavke:

30. 8. 1985 **Magdalena MLINARIČ**, Cesta komandanta Staneta 5, Litija, sukalnica 1. izmena;

V delovni organizaciji je bilo na dan 31. 10. 1985 zaposlenih 1024 delavcev, od tega 662 žensk in 362 moških.

Od skupnega števila zaposlenih je 51 mladoletnih oseb.

J. Zupančič

Razredni položaj mladine

Razredni odnosi in problemi dobijo včasih obliko medgeneracijskih odnosov in problemov. Dokaj pogosto gre na videz za konfrontacijo starih in mladih, toda v resnici gre predvsem za različni razredni interes mlajših in starejših. Ni tako redko, da se npr. prek mladinske organizacije v delovni organizaciji najmočnejše potencirajo problemi nagrajevanja po delu, napredovanja, gradnje stanovanj in podobna vprašanja. Ni naključje, da se predvsem neupravičenih socialnih razlik najprej in najmočnejše javlja na sestankih mladine, na kongresu mladinskih organizacij.

Za veliko večino mladine velja, da je predvsem objekt zgodovine. Če so v šoli, so mladi predvsem objekt učnovzgojnega procesa. Tisti, ki so zaposleni, so v veliki meri še v meznem odnosu, niso dovolj vplivni samoupravljalci, ali pa to šele postajajo. Precej več mladih je zaposlenih v neposredni materialni proizvodnji, kot to sicer velja za

starejše generacije. V samoupravnih organih se šele uveljavljajo. Na višjih ravneh družbene organiziranosti, v družbenopolitičnih skupnostih je vpliv mladih zelo omejen.

Za vse tiste, in to velja za veliko večino sedanje mlade generacije, ki gradijo svojo bodočnost, eksistenco na lastnem učenju in delu, ki sprejemajo načela nagrajevanja po rezultatih dela, je boj za povezanost občega družbenega, znanstvenega in tehničnega napredka s socializmom in samoupravljanjem najširši družbeni okvir za njihov lasten angažma. To so poti in smeri, ki dolgoročno rešujejo njihove najhitrejše življenjske probleme. Posebno neposredno samoupravljanje in celovitost samoupravljanja sta najbolj ustrezno sredstvo, prek katerega se najmočnejše uveljavljajo interese neposrednega proizvajalca, v tem sklopu in na ta način pa tudi interese množic delavske mladine.

Z druge strani na tisti del mladine, ki lahko svojo afirmacijo

gradijo na nedelu, na privilegijih, na zvezah, na diplomah kot legitimaciji za visok življenjski status in za linearno visoko nagradjevanje težijo h karieri k načelnemu napredovanju. Taki se postavljajo na pozicije konfrontacije stari in mladi ter se borijo za privilegiran položaj v družbi. Glede na dejstvo, da so bolj strokovno usposobljeni, pogosto razvijajo tudi izrazito nehuman odnos do starejših generacij, ki so bile nosilke dosežanj razvoja.

Mladina ni homogena družbena skupina v razcvetenem in ideološkem političnem smislu, ker izhaja iz različnih družin in iz regionalnih območij, ki so različno razvita, kar že v naprej določa šolsko selekcijo. Redno šolanje ter kasneje poklicno delo pa mlade razslojuje v različne delovne, socialno politične skupine in jih razvršča tudi v socializmu na tiste, ki bodo opravljali predvsem izvršilno oziroma

predvsem ukazovalno delo. Tudi mladi se diferencirajo najmočnejše glede na umsko in fizično delo. Z vso upravičenostjo velja ocena, da je največji del mlade generacije objektivno na delavsko razrednih pozicijah. Specifičen je seveda položaj mladine, ki se šola.

Dejstvo je, da se vsa objektivna in subjektivna družbena protislovja občutijo med mladino, da se temeljne idejne struje borijo za vpliv na mlado generacijo. Torej ne glede na oceno, da je objektivni interes največjega dela šolske in delovne mladine socializem in samoupravljanje, pa se je treba za tako opredeljevanje mladih zavestno boriti. Svoje interese in socialistična stremjenja lahko mladina uspešno realizira samo kot sestavni del organiziranih socialističnih sil, v boju, ki ga vodita delavski razred in zveza komunistov.

Ivan Žičkar

Aktivna komisija za šport in rekreacijo

V četrtek, 17. 10. 1985, je bil na kegljišču uradni konec naših športnih iger ob 99-letnici naše delovne organizacije. Po podelitvi medalj, pokalov in diplom se je ob skromni zakuski pričel pogovor o minulih igrah, predvsem pa je bilo veliko predlogov in spodbud za delo komisije v bodoče.

Vendar pa bi na tem mestu rad predvsem poudaril zgledno aktivnost članov komisije in njenega predsednika Janka Hauptmana ter kapitane ekip. Letos so prvič uvedli točkovanje za veleslalom, kot prvo disciplino pa so predstavili ribiško tekmovanje, ki je lepo uspelo. In tu je narejen sicer majhen, a pomemben korak k večji množičnosti rekreacije. Množičnost, kot vemo, pri nas ne more prav zaživeti. Vsi se tega zavedamo in zato moramo na tem področju vsi sodelovati in pomagati popularizirati šport in rekreacijo, ki ima velikokrat tudi razvedrilni namen. Direktor proizvodnega sektorja Franc Les-

jak je opozoril na včasih preveliko zagrizenost in željo po zmagi za vsako ceno, pri čemer prihaja do nekaterih poškodb. Torej previdnost in zmernost pri športu, da ne bi šport škodoval športu!

Na koncu v imenu osnovnih organizacij sindikata in sindikalne konference čestitam vsem dobitnikom priznanj, ekipi vzdrževanja pa še posebej za osvojen pokal skupnega zmagovalca za leto 1985. Sindikalna konferenca želi komisiji za šport in rekreacijo veliko uspeha in sreče pri organiziranju rekreacije v bodoče, še posebej pa prihodnje leto, ko praznujemo 100 let obstoja Predilnice. **Ivan Markelc**

Smučišče pod Zelenim robom poleti

Pred petdeseto obletnico velike stavke vseh slovenskih tekstilnih delavcev

Ob stoletnici obstoja naše tovarne bomo prihodnje leto praznovali tudi 50-letnico velike slovenske tekstilne stavke. Začela se je 20. avgusta 1936 v Kranju, nato pa se je razširila skoraj na vso Slovenijo in je trajala 35 dni. To je bil velik uspeh delavskega gibanja tekstilcev in tudi vseh delavcev v Sloveniji, v organizacijskem in političnem smislu. Stavka sicer ni zajela vseh zaposlenih tekstilcev v Sloveniji, vendar so bili vsi solidarni in so podpirali stavkajoče z denarjem. Tako je bilo tudi v naši tovarni.

Delavsko gibanje v tekstilni industriji Slovenije je staro toliko kot ta panoga. S težkimi delovnimi razmerami, slabim zaslužkom, predolgim delovnim časom se delavci nikoli niso strinjali. Da se je temu potrebno upreti so spoznali že zelo zgodaj.

Prva stavka v Trziču

Prva stavka v slovenski tekstilni industriji je bila v Trziču 22. oktobra 1892. in je trajala dva dni. Stavka je izbruhnila spontano kot odgovor na zniževanje mezd: podjetnik je zavrnil vse pritožbe., zato je 110 delavk začelo stavkati. Stavka je potekala mirno. Po posredovanju obrtnega inšpektorja so bile mezde izplačane in delavke so se vrnila na delo. Ta stavka je ena prvih večjih stavk industrijskega delavstva. Imela je velik odmev tudi pri oblasteh. Zelo hitro je posredoval obrtni inšpektor, o njej je poročal kranjski okrajni glavar, deželni predsednik pa je klical na zagovor poslovodjo tekstilne tovarne.

Stavka v Litiji

Nizke mezde so bile vzrok tudi za stavko v tekstilni tovarni v Litiji, ki je izbruhnila 6. februarja 1905. Povod za stavko je bilo surovo ravnanje mojstrov, ki so delavce celo pretepali. Stavka je trajala 4 dni in se je končala brez uspeha, ker delavci niso bili organizirani.

Stavka v Ajdovščini

V tekstilni tovarni v Ajdovščini je 5. junija 1909 izbruhnila stavka in je trajala 8 tednov. Končala se je 31. julija 1909 z delnim uspehom. To je bila najdaljša stavka med tekstilnim delavstvom na Slovenskem. Delavci so zahtevali zvišanje mezd in odpustitev neprijaznega predilniškega mojstra.

To so samo tri večje in pomembnejše stavke, bilo pa je še več mezdnih gibanj, protestnih zborov in drugih oblik boja delavskega razreda. Uspeh tega gibanja je bil predvsem v tem, da so stavke v javnosti močno odjeknile, tako močno, da je morala posredovati tudi državna oblast. Tekstilno delavstvo se je v teh bojih razredno prebujalo in se pripravljalo za nastop v obdobju revolucionarnega zore-

nja ob koncu prve svetovne vojne in po njej.

Prva leta po prvi svetovni vojni

V prvih letih po vojni so bile delovne razmere slabe v vseh tovarnah: higienske naprave so bile neprimerne, varnostne naprave pomanjkljive, podjetja so kršila osemurni delavnik in stalno zahtevala podaljševanje delovnega časa in podjetniki niso hoteli priznati delavskih zaupnikov. Cene življenjskih potrebščin so rasle, mezde pa so bile nizke. Podjetniki so se upirali zvišanju. Take razmere so leta 1921 pripeljale do mezdnih gibanj, ki so se končala tudi s stavkami.

Prvo mezdno gibanje v tekstilni tovarni v Litiji ni uspelo; sklenjena je bila kolektivna pogodba, ki je urejala delovna razmera in plače samo za mojstre in uradnike.

V tekstilni tovarni v Trziču se je mezdno gibanje končalo z 20 odstotnim zvišanjem mezd. Ker delavski zaslužki še vedno niso dosegli rastočih cen, so začeli novo mezdno gibanje z zahtevo po 40-odstotnem zvišanju mezd. Ko pogajanja niso uspela, so razglasili stavko. Najprej so pričele stavkati delavke v tkalnici, tem so se priključili tudi ostali delavci. Stavka je bila popolna, udeležilo se je 563 delavcev in je trajala dva dni. Končala se je z uspehom. 1923. leta so stopili v štrajk delavci komaj ustanovljene tekstilne tovarne v Mariboru. Sodelovalo je 388 delavcev. Dosegli so le delen uspeh.

V letih 1923 do 1930 v tekstilni industriji ni bilo večjih mezdnih gibanj in stavk. Delovne razmere in mezde sicer niso bile dobre, a delavstvo je bilo neorganizirano in je pasivno prenašalo težave. Delavske strokovne organizacije so delale slabo ali pa so sploh prenehale, tako da je bilo treba ponovno ustanovljati podružnice. Zlasti slabo so bili organizirani tekstilci v Mariboru in v manjših mestih.

Obdobje gospodarske krize

Leta 1932 so se vsa prizadevanja za izboljšanje delovnih razmer, za osemurni delavnik, za plačevanje nadurnega dela s 50-odstotnim poviškom in za zvišanje mezd začela in končala s posredovanjem delavskih strokovnih organizacij, delavske zbornice in inšpekcije dela. Delavskih zborovanj, protestnih shodov in stavk ni bilo. Gospodarska kriza se je pač zaostrovala in čeprav v tekstilni industriji ni bilo brezposelnosti, je le močno vplivala na delovne razmere kot stalna grožnja.

Komunisti so morali delati v najstrožji ilegali, bili pa so aktivni tudi med tekstilnim delavstvom. Spodbujali so k razrednemu boju, razgaljali izkoriščevalske namene tovarnarjev in pozivali delavce k organiziranju. V tekstilni tovarni Hutter in drug v Mariboru je partijska celica 15. oktobra 1932 raztrosila letake, v katerih je protestirala proti uvajanju denarne kazni za napake v blagu, pozivala na discipliniran in enoten nastop za krajši delovni čas in za višje mezde. Pozivala je, naj se delavstvo organizira v celice in tajne skupine in naj se pripravi, da z revolucijo prevzame tovarne. Mestna policija v Mariboru je osumila in aretirala tri delavce, a jih je morala izpustiti, ker so bila vsa zaslivanja in preiskave zaman.

Letaki mestnega odbora KP v Kočevju

Decembra 1933 so po Kočevju raztrosili letake »Zahtevajte kolektivno pogodbo«, ki jih je izdal mestni odbor komunistične stranke v Kočevju. Letak je pozival delavce: »Sami se morate boriti za svoje pravice. Zahtevajte predvsem enako delo za enako plačilo! Zakaj bi bile ženske in mladoletniki za enako delo slabše plačani kakor moški, zakaj inozemci boljše kakor domačini. Če bo vsak od vas šel v pisarno in to zahteval, ga bodo odpustili. Tu morate nastopiti vsi skupaj za skupne interese, za skupno kolektivno pogodbo. Borite se zanj res enotno, ne glede na politično prepričanje. Zato morate izvoliti iz svoje srede poseben akcijski odbor, ki naj vodi pogajanja za kolektivno pogodbo. Če pa ne bodo kapitalisti ugodili vašim zahtevam, stopite v štrajk. Zvežite se v ta namen z vsemi brezposelnimi in s kmeti v Kočevju in okolici, da pomagajo v skupnem boju. Ne verjemite ne fašistom ne klerikalcem in prav tako ne socialpatriotom! Pod vodstvom Komunistične stranke Jugoslavije stopite vsi v enoten boj z zahtevami: »Za enako delo enako plačilo! Za kolektivno pogodbo! Proti vsakemu izkoriščanju! Za kruh in delo!« Na letaku je bil podpis: Mestni odbor v Kočevju Komunistične stranke Jugoslavije.

Temu je sledilo več stavk, od katerih pa je bilo več zadušenih, bile pa so tudi uspešne. Tako je bilo avgusta 1933 leta neuspešna stavka v Mariboru. Delavci so

nasedli lepim in sladkim besedam voditeljev strokovnih organizacij. Spoznali so, da morajo vse delavske akcije voditi delavci sami. Maja 1934 leta je tu ponovno izbruhnila stavka, ki pa so jo podjetniki, s pomočjo nekaj stavkokazov, zadušili.

Pol leta kasneje se je začel štrajk v Novem mestu. Tamkajšnje društvo Svobode je organiziralo izlet v Dolenjske Toplice. Na shodu so razpravljali o težkih razmerah v tovarni. Delavke so takoj naslednji teden predložile tovarnarjem svoje zahteve, ki jih je zavrnil. Izbruhnil je štrajk, ki je uspel.

Že pred tem se je začelo mezdno gibanje v predilnici Litija; končalo se je s sporazumom, da bo uprava izdelala nov delovni red in ga izročila v pravno zaupniškemu odboru in strokovni organizaciji. Pri teh razpravah se je pokazal poskus enotnega nastopa Jugoslovanske strokovne zveze in splošne delavske strokovne zveze. Vendar je bil to šele poskus, ki pa ga je hotela Narodna strokovna zveza že v kali zadušiti.

Maja 1935. leta je bilo v Mariboru veliko zborovanje delavcev tovarne Zelenka and Co. Izkazalo se je, da je podjetje plačevalo najslabše med vsemi podjetji v Sloveniji — komaj 19 din na dan za delavke in 21 din za delavce. Podjetje je pred tem samovoljno poslalo vse delavce na brezplačen dopust. Ker pogajanja niso uspela in ker je podjetje odpustilo brez odpovednega roka nad 30 delavcev je izbruhnila stavka. Z njo se je solidiziralo okrog 95 odstotkov vsega delavstva. Podjetje je bilo prisiljeno sprejeti vse odpuščene delavce nazaj na delo, povečati plače in obljubiti plače, da bo podpisalo kolektivno pogodbo. Enodnevna stavka je tako uspela in delavci so se vrnila na delo.

Ob istem času je bilo v mezdnem gibanju tudi delavstvo tekstilne tovarne svile Karl Thoma v Mariboru, a do stavke ni prišlo. V tkalnici na Viču v Ljubljani je septembra izbruhnil štrajk, ki pa se je moral takoj končati, ker se je tovarnarju posrečilo s stavkokazom zlomiti stavko.

Julija 1935 se je s podpisom kolektivne pogodbe končalo mezdno gibanje v Jugoslovanskih tekstilnih tvornicah Mautner, d. d. v Litiji, ki se je začelo že januarja.

Istega meseca se je začelo mezdno gibanje v tovarni Mariborska tovarna svile d. z. o. o., končalo se je z delnim uspehom; uprava tovarne je zvišala plače, sklenitev kolektivne pogodbe pa je odklonila.

Petnajstdnevna stavka je izbruhnila tudi v tekstilni tovarni v Kočevju. V tovarni je delalo nad 400 delavcev, razmere pa so bile nevzdržne. Mezde so bile tako nizke, da ni bilo redko, ko je dober tkalec z 12-urnim delavnikom zaslužil v 14. dneh manj kot 50 dinarjev! Delovnega reda v tovarni ni bilo; lastnik tovarne, češkoslovaški državljani Horak, pa je ravnal z delavci surovo in poniževalno.

Aprila 1936. leta je izbruhnila stavka v Tekstilni industriji

Vlach v Rušah, ker je tovarna nameravala znižati že tako nizke zasluzke. Stavka ni bila organizirana in se je zato končala tako, da so delavci sicer zaslužili enako kot preje, vendar z več dela.

Našteti je nekaj večjih stavk tekstilnih delavcev v obdobju pred veliko stavko vseh tekstilcev Slovenije, ki smo jo omenili že na začetku. Toda tudi po tej stavki, o kateri bomo podrobneje še pisali, niso bili doseženi zahtevani predlogi.

Sprejeta je bila kolektivna pogodba, vendar je dajala polovico manjše ugodnosti pri naturalizacijah, mezde so bile za 20% nižje od zahtevanih. Kolektivna pogodba ni zadovoljila delavcev, nasprotno, takoj po stavki so se pričeli obračuni z »nedisciplin-

ranimi delavci«, — vpisi v črno knjigo.

Nadaljevali so z akcijo za izboljšanje pogojev v kolektivni pogodbi. Tako so pričeli z akcijo leta 1938, naslednje leto pa nadaljevali. Zveza industrialcev je vrnila svoje pogoje, ki so bili za delavce še slabši od prejšnjih.

Vseeno pa stavke tekstilnih delavcev niso bile brezplodne. Tedanja oblast in industrialci so se zavedali, da imajo v teh delavcih silo, ki bo preplavila vse ostale delavce, če ne bodo pogoji vredni človeka.

Iz knjige »150 let slovenske tekstilne industrije« priredil: Matic Malenšek

100 let Slovenskega bralnega društva Litija in razvoj litijskega knjižničarstva

V preteklem stoletju so imeli Slovenci hude boje za svoj gospodarski in nacionalni obstoj. Nemci so leta 1880 ustanovili »Schulverein« za pomemčevanje slovenskih otrok. V obrambo so Slovenci leta 1885 ustanovili družbo sv. Cirila in Metoda. V okviru družbe so ustanovljali podružnične šole, čitalnice, izobraževalna in pevska društva.

Leto 1885 je pomemben mejnik tudi za naš kraj. Tega leta je bila ustanovljena podružnica Ciril-Methodove družbe v Litiji. Ustanovil jo je Luka Svetec (1826—1921), notar v Litiji. Luka Svetec je društvo vodil do leta 1918.

Svetec je v okviru društva že v letu 1885 ustanovil pevsko društvo in SLOVENSKO BRALNO DRUŠTVO V LITIJU. Obe društvi sta se veliko povezovali, tudi delovali sta v skupnih prostorih.

Slovensko bralno društvo je svoja pravila sprejelo v letu 1897. V pravilih je opredeljeno delovanje bralnega društva in čitalnice, izposoja, članstvo in članarina. V letu 1911 sta se obe društvi preselili v prostore sokolskega doma (današnja stara telovadnica nasproti Centromerkurja), kjer je knjižnica s čitalnico ostala vse do druge svetovne vojne (kasneje pri Sokolih).

Po I. svetovni vojni je knjižnica in čitalnica delovala pri So-

kolskem društvu Litija-Šmartno. Sokolska organizacija je imela zelo razvejano kulturo in telesnokulturno in družbeno dejavnost. Čitalnica je bila odprta vsako nedeljo dopoldan, v njej so se zbirali vedoželjni Litijani.

V obdobju pred II. svetovno vojno je v Litiji delovala še Okrajna učiteljska knjižnica.

Leta 1936 je bilo ustanovljeno delavsko kulturno društvo Vzajemnost, ki je tudi imelo knjižnico. Knjižnica »Svoboda« pa je delovala pri svobodaših v prostorih Cerarjeve hiše.

Med vojno so knjižnice prenehale delovati, večino knjig so poskrili, takoj po vojni pa so jih spet začeli zbirati. Veliko knjig je podaril gostilničar Franc Ple-

Iz biltena »Prediva i tkanine« Pad kupne moči in povpraševanja po tekstilu

Beograd — (Ekos — Tahnjug) — Junijskemu padcu kupne moči prebivalstva Jugoslavije in zmanjšanju povpraševanja po blagu široke porabe se tudi tekstilna industrija ni mogla izogniti. Čeprav je imela po anketi Zavoda za raziskavo tržišča (ZIT), tekstilna industrija dosti več zalag surovin, je bila junijska proizvodnja nižja od proizvodnje pred letom dni, skladišča pa kljub temu bolj polna zalag gotovega blaga. Poletne razprodaje, h katerim so se zatekali od konca julija, naj bi napravile prostor za rast proizvodnje v drugi polovici tega leta. Toda, tudi dosti cenejša konfekcija težko najde kupca.

Proizvodnja tekstila in konfekcije je bila v juniju manjša kot lani v tem času. Proizvodnja končnih izdelkov je za 0,6 odstotkov manjša, proizvodnja preje in tkanin pa je padla za 0,9 odstotkov. V prvih šestih mesecih letos je zabeležena skupna rast proizvodnje preje in tkanin za 0,4 odstotkov, v

proizvodnji končnih izdelkov pa za 4,1 odstotek.

Na to situacijo na trgu je prav gotovo največ vplivala rast cen. Tako so bile cene končnih izdelkov, v primerjavi s istim mesecem lani, za 97,9 odstotkov višje, cene preje in tkanin pa kar za 123,8 odstotkov. V celotnem polletju so se cene v primerjavi z enakim lanskim obdobjem povečale 93,4 odstotkov za končne izdelke ter za 90,1 odstotka za prejo in tkanine.

Po ZIT-ovi anketi proizvajalcev tekstila in konfekcije, v prvih treh mesecih drugega polletja letos ne moremo pričakovati povečanja domače potrošnje, zato pa računajo na znatno povečanje naročil iz tujine. Vendar tekstilci upajo, da se bo letos do konca leta le povečala konjunktura doma, pa tudi v tujini. V tem vidijo nadaljno povečanje proizvodnje, velik del anketiranih proizvajalcev te industrijske panoge pa računa tudi z novimi podražitvami svojih izdelkov.

ničar. Prve povojne knjižnice so zaživele pri kulturno umetniških društvih. V Litiji je delovalo KUD Tone Premk-Sine. V letu 1946 (meseca decembra) je začela delovati tudi Ljudska knjižnica OF, ki se je kasneje preimenovala v Ljudsko knjižnico. Ljudska knjižnica OF je delovala tudi v Šmartnem. Iz zaloge vseh teh knjižnic in knjižnice »Svoboda« je zrasla današnja matična knjižnica.

Leta 1961 je Slovenija dobila prvi zakon o knjižničarstvu. Zakon je določil, da bodo »matične knjižnice« v vseh občinah in da bodo skrbale za nadaljnji razvoj knjižničarstva. Vsaka matična knjižnica pa mora izpolnjevati določene pogoje (urejenost, kadre, zalogo). V Litiji je imela knjižnica »Svobode« ustrezen knjižni fond, da bi lahko postala matična, ni pa imela prostorov, kadrov in ni bila urejena. Zato so si prizadevali, da bi to opravili, vendar je knjižnica še dolga leta delovala amatersko.

Sklep o priključitvi Ljudske knjižnice k Delavski univerzi in preimenovanju knjižnice v Matično knjižnico Litija je bil sprejet 30. 3. 1967. Knjižnico je prevzel prvi redno zaposleni delavec (sprva s polovičnim delovnim časom) v maju 1967. Knjižnica je bila preseljena iz Stavb na Parmovo 6, s pomočjo NUKa je bila strokovno urejena, oprema je bila nova in sodobna. Na-

loga matične knjižnice pa je začela opravljati v letu 1971, ko se je zaposlila še ena strokovna delavka. Pričela se je širiti knjižnična mreža; v letu 1971 — podružnica v Šmartnem, v letu 1973 — podružnica v Gabrovki, Ta je bila leta 1969 ukinjena, knjižna zaloga pa se je pridružila zalogi potujoče knjižnice, ki deluje na Vačah, Dolah, Primskovem, v Jevnici, Gabrovki, Vintarjevcu in Štangarskih poljanah.

Matična knjižnica v Litiji pa se je še večkrat selila. Iz Zidarjeve hiše na Parmovi 6 se je v letu 1972, zaradi gradnje nadvoza, preselila v Farbarjev grad, od tam pa v letu 1982 spet nazaj na Parmovo, v staro občinsko zgradbo. Vsi prostori so bili pretesni. Tudi današnji so premajhni. Tudi ostali pogoji za matičnost (nov zakon iz leta 1982) še niso izpolnjeni.

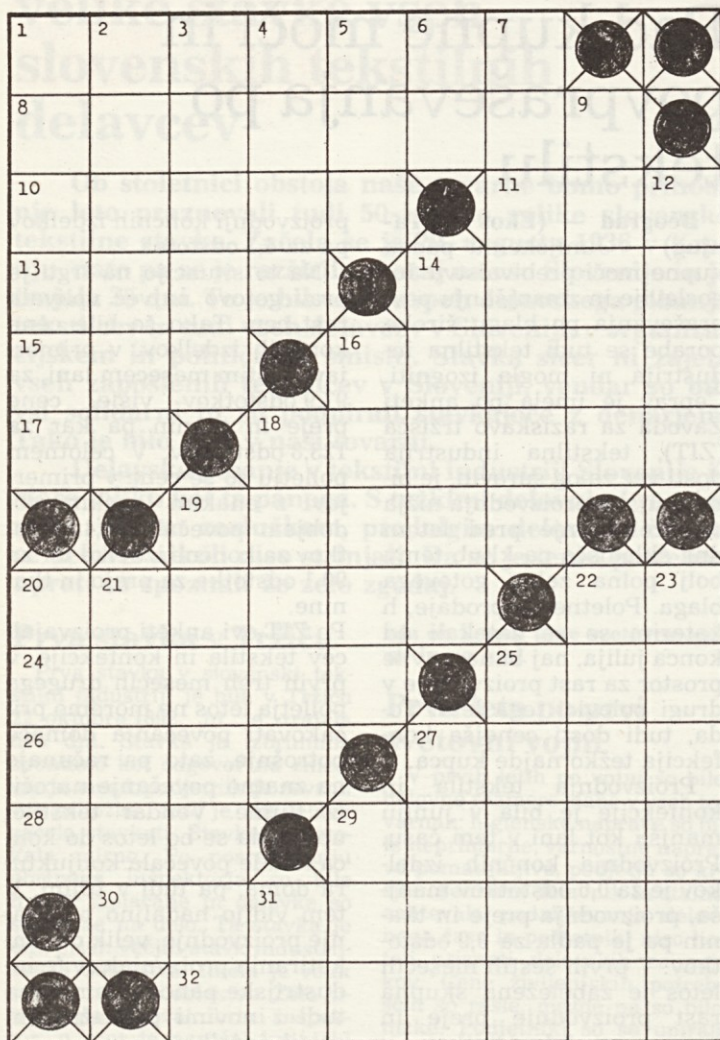
Dejavnost v knjižnici pa se je v preteklih letih zelo razvejala. Podatki iz leta 1984 nam povedo, da je bilo v vseh enotah knjižnice izposojenih 53.896 knjig, včlenilo se je 2.488 bralcev, ki so knjižnico obiskali 21.073 krat. Knjižna zaloga je štela 28.163 knjig, organizirane so bile tudi ure pravljic (23), pedagoške ure (12), vrtec na obisku (27), tri razstave knjig in literarni večer.

Dejavnost v letu 1985 pa je v primerjavi s preteklim letom porasla še za četrtno.

Nagradna križanka

Sestavil:
Rado Lešnik

VODORAVNO: 1. optično lečje, ki da sliko brez sfernih napak, 8. postavljen v spomin na zmago, 10. junak stripov, 11. termin, 13. naslov vladarja v nekih muslimanskih deželah, 14. italijanski igralec — prvligaš, 15. divja mačka, 16. slovenski umetnostni zgodovinar, 17. oznaka za neznanca, 18. največja makedonska reka, 19. radijski sprejemnik, 20. ravs, 22. Boris Kidrič, 24. del pluga, 25. tuje moško ime, 26. nadzornik javnih zgradb v starem Rimu, 27. ameriški kipar, 28. nabirek, 29. obalna država na sv. ZDA, 30. tovariš na skupnem potovanju, 32. varaždinska konfekcijska industrija.

NAVPIČNO: 1. dunajska mestna četrt (1809. prema-gan Napoleon I.), 2. turistični kraj v Istri, 3. pripomoček za ustavljanje krvi, 4. Ober, 5. ptič, ki ne leta, 6. aluminij, 7. podmorsko orožje, 9. medvedek vrečar, 12. duhovščina, 14. risana zgodba z besedi-

lom, 16. drevesni plod, 18. stara dolžinska mera, 19. ruski pisatelj (1877—1957), 20. nagrabljeno blago, 21. pero za okroglo pisavo, 22. slovenski slikar in grafik, 23. zbirka zakonov, 25. francoski filozof, 27. izumitelj prvega uporabnega parnega stroja, 29. holandski slikar, 31. veznik.

Rešeno nagradno križanko oddajte do ponedeljka, 2. decembra 1985, v skrinjico ali pošljite na uredništvo Predilca. Nagrade so: 400.— din, 250.— din in 150.— din.

HUMOR

VZGOJA

— Sine, ko sem bil jaz tvojih let, nisem nikoli lagal!
— Kdaj pa si začel, očka?

Veliko pričakovanje

Novi zakon o združenem delu predvideva nove instrumente za delitev osebnih do-

Aktivni odmori v OZD

V dneh od 28. do 30. oktobra je v Poreču potekal seminar, katerega je pripravil Republiški svet ZS Slovenije na teme: Uvajanje aktivnega odmora v OZD. Na pobudo občinskega sveta ZS Litija in OOZS Predilnice Litija sem se omenjenega seminarja udeležil tudi jaz.

Seminar, katerega se je udeležilo preko 100 zastopnikov športne rekreacije v OZD in mentorjev za športno rekreacijo pri občinskih svetih ZS, je bil vsebinsko in tudi strokovno zelo dobro pripravljen. Teme, ki so nam jih predstavljali prof. dr. Mirko Relac iz fakultete za telesno kulturo v Zagrebu, dr. Janko Sušnik in dr. Tatjana Gazvoda iz zdravstvenih centrov na Koroškem in Dolenjskem, so bazirala na njihovih lastnih izkušnjah pri uvajanju prepričevanja in zmanjševanja utrujenosti z aktivnim odmorom med delom. Moram priznati, da sem bil tudi sam zelo prese-nečen, ko sem v diskusiji spoznal nekatere stvari, ki bodo morda zanimale tudi vas.

Zame je novo spoznanje, da je v sosednji republici Hrvaški le še malo DO, kjer nimajo aktivnega odmora med delovnim časom. V nekaterih organizacijah celo dva, oba na željo zaposlenih delavk in delavcev. Tudi pri nas v Sloveniji že telovadijo med delovnim časom, predvsem v Mežiški dolini in na Štajerskem, nekoliko manj, oz. šele začenjajo na Primorskem in Dolenjskem. Analize rezultatov, ki jih spremljajo v teh DO so potrdile pričakovano povečano produktivnost, hkrati pa so pokazale tudi močno zmanjšan bolniški stalež in okvare trajnih poškodb.

Sklep udeležencev seminarja je, da v svojih okoljih proučijo možnosti uvajanja aktivnega odmora v delovni

proces, oziroma obstoječega ohraniti in izpopolniti. Seveda je tu potrebno omeniti, da je uvajanje aktivnega odmora v delovni proces v največji meri odvisna od narave dela. Le-ta zahteva nujno uvajanje za delovna mesta, kjer ni gibanja, kjer se uporablja le manjša skupina mišic, kjer trpi vid, sluh, kjer nas ogroža umetna svetloba, prepihi, vročina, mraz, kjer je povečan umski napor, kjer delovno mesto zahteva prisilno držo itd.

In kako je zamišljen aktivni odmor? To je 10 do 15 minutna ustavitev proizvodnje namenjena sklopu 7—10 različnim razgibalnim in sprostitvenim vajam. Te vaje so določene v še naprej skrbno pripravljenem programu, za katerega so zadolženi športni rekreatorji v sodelovanju z medicino dela in se na določen čas spreminjajo. Namen vaj je sprostitvev med delom obremenjenih skupin mišic in zaposlitev med delom zakrknjenih skupin mišic. Vaje so lahke, saj so izbrane tako, da intenziteta napora ne presega meje, ki povzroča znojenje. Vse te vaje se lahko izvajajo v oddelku ob strojih ali v zato primernih prostorih (v kolikor obstaja možnost je priporočljiva spremljava glasbe). V zadnjem času pa se uvaja novost, to je tako imenovani leteči prostor, kjer lahko telovadijo delavci oz. delavke ne da bi ustavljali stroje oziroma prekinjali proizvodnjo.

Žal moram na koncu ugotoviti, da v naši DO v tem trenutku še ne vidim možnosti uvajanja že imenovanih in izredno koristnih odmorov. Razlog temu je v zelo razgibanem in zahtevnem delu. Morda bi lahko uspeli v nekaterih oddelkih, kjer je razgibanost dela precej manjša. Seveda pa je vse odvisno od nas vseh, ker se vse izvaja na prostovoljni osnovi. Sami smo lahko najboljši zdravniki za svoje počutje in svoje zdravje.

E. VOVK